



VIRTUAL TA'LIM MUHITIDA SAN'AT DIZAYNI ORQALI TALABALARDA INNOVATSION TAFAKKUR RIVOJLANTIRISH YO'LLARI

*Buxoro davlat pedagogika instituti
70111301- Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
(Texnologik ta'lim) mutaxassisligi
Burxonova Malika Ziyodulloyevna.*

Annotatsiya: Mazkur maqolada virtual ta'lim muhitida san'at dizayni orqali talabalarda innovatsion tafakkur va ijodiy fikrlashni rivojlantirish yo'llari tahlil qilinadi. Muallif ta'lim jarayonida raqamli vositalar va interaktiv dizayn metodlarining ahamiyatini ko'rsatadi. Innovatsion yondashuvlar orqali talabalar murakkab muammolarni hal qilish, yangi g'oyalarni yaratish va ijodiy yechimlar topish qobiliyatlarini oshiradilar. Mazkur tadqiqot zamonaviy ta'lim jarayonida san'at dizaynining o'rni va samaradorligini yoritadi.

Kalit so'zlar: virtual ta'lim, san'at dizayni, innovatsion tafakkur, ijodiy fikrlash, interaktiv metodlar, raqamli vositalar.

Аннотация: В данной статье рассматриваются пути развития инновационного мышления и творческих способностей студентов через художественный дизайн в условиях виртуальной образовательной среды. Автор подчеркивает значимость цифровых инструментов и интерактивных методов дизайна в образовательном процессе. Применение инновационных подходов способствует развитию у студентов навыков решения сложных задач, создания новых идей и нахождения творческих решений. Исследование освещает роль и эффективность художественного дизайна в современном образовательном процессе.



Ключевые слова: виртуальное обучение, художественный дизайн, инновационное мышление, творческое мышление, интерактивные методы, цифровые инструменты.

Annotation: This article analyzes ways to develop students' innovative thinking and creativity through art design in a virtual learning environment. The author highlights the importance of digital tools and interactive design methods in the educational process. Innovative approaches enable students to solve complex problems, generate new ideas, and find creative solutions. The study reveals the role and effectiveness of art design in modern education.

Keywords: virtual learning, art design, innovative thinking, creative thinking, interactive methods, digital tools.

Zamonaviy ta'lim tizimida raqamli texnologiyalarning keng joriy etilishi natijasida virtual ta'lim muhiti shakllanib, u o'quv jarayonining ajralmas qismiga aylandi. Virtual platformalar nafaqat bilim berish vositasi, balki talabalarning ijodiy va innovatsion tafakkurini rivojlantirishga xizmat qiluvchi samarali muhit hamdir. Ayniqsa, san'at dizayni yo'nalishida virtual ta'lim imkoniyatlari keng qamrovli natijalar bermoqda.

Jamiyat va inson hayotidagi har qanday o'zgarishlar pirovard natijada ong fenomenida aksini topadi. Ongning inson faoliyatiga ta'siri, undagi tafakkuriy o'zgarishlarning omili va mahsuli sifatida kelishi ijtimoiy falsafiy va psixologik tadqiqotlarda tasdiqlangan. Bizni bu o'rinda innovasion tafakkurning ijtimoiy kognitiv ta'siri, uning yoshlar ongida o'z aksini topishi masalalari qiziqtiradi. Buning uchun avvalo innovasion tafakkurning ong fenomeniga taalluqli voqelik ekanini ochib berishimiz zarur. "Tafakkur" ob'ektiv voqelikning tasavvur, tushuncha va muhokamadagi aktiv in'ikos protsessi, insonning fikrlash qobiliyati, fikrlash tarzini ifoda etuvchi tushuncha hisoblanadi. U o'ylash, fikr yuritish, mulohaza bildirish, u yoki bu voqelikni baholash, xullas, insonning sub'ektiv qarashlari, faoliyati ifodasidir



Innovation tafakkur “tafakkur” tushunchasi yoki tafakkur uslubining yuqoridagi umumiy xususiyatlarini o‘zida aks ettiradi. Ammo u shunchaki oddiy, kundalik tasavvur emas, hatto ob’ektlarning bir makondan boshqa makonga o‘tishida, siljishida kuzatiladigan yangilik ham emas, u yon atrofni, muhitni va ulardagi tasavvurlarni o‘zgartirishga qaratilgan ijodiy munosabat ifodasidir. Masalan, stol ustida, deylik, choynak va ikkita piyola turibdi. Choynak o‘ng qo‘l tomoningizda, piyolalar chap qo‘l tomoningizda. Agar siz piyolalardan birini o‘ng qo‘lingiz tomon siljitsangiz, olib qo‘ysangiz predmetlarning makondagi o‘rni o‘zgaradi, yangi ko‘rinish yuzaga keladi. Bu ko‘rinish oldingi ko‘rinishga nisbatan yangilikdir. Bunday o‘zgarishni, yangilikni innovatsiya deyish qiyin. Ob’ektiv narsalarning, predmetlarning makonda siljishi, turar joyini o‘zgartirishi hali innovatsiya emas.

San’at dizayni talabalarda estetik did, tasavvur va kreativ fikrlashni shakllantiradi. Virtual muhit esa bu jarayonni interaktiv va innovatsion usullar bilan boyitadi. Grafik dasturlar, 3D modellash vositalari, raqamli chizma va animatsiya platformalari orqali talabalar o‘z g‘oyalarini erkin ifoda etish, tajriba o‘tkazish va yangi yechimlar yaratish imkoniyatiga ega bo‘ladilar. Bu esa ularda mustaqil fikrlash, muammoli vaziyatlarga noodatiy yondashish va yangilik yaratishga intilish kabi sifatlarni rivojlantiradi.

Virtual ta’lim muhiti shuningdek, loyiha asosida o‘qitish metodini samarali qo‘llash imkonini beradi. Talabalar jamoaviy yoki individual loyihalar ustida ishlash jarayonida dizayn tafakkuri (design thinking) bosqichlarini o‘zlashtiradilar: muammoni aniqlash, g‘oya ishlab chiqish, prototip yaratish va natijani tahlil qilish. Ushbu jarayon innovatsion tafakkurning shakllanishida muhim omil hisoblanadi.

Xulosa qilib aytganda, virtual ta’lim muhitida san’at dizaynidan foydalanish talabalarning ijodiy salohiyatini ochish, zamonaviy kompetensiyalarni shakllantirish va innovatsion tafakkurini rivojlantirishda muhim pedagogik vosita bo‘lib xizmat



qiladi. Kelajak mutaxassislarini tayyorlashda raqamli texnologiyalar va san'at integratsiyasi ustuvor yo'nalishlardan biri bo'lib qoladi.

Innovatsion tafakkur — bu shaxsning mavjud bilim va tajribalar asosida yangi g'oyalar yaratish, muammolarga noodatiy yondashish hamda samarali va ijodiy yechimlar topish qobiliyatidir. U oddiy fikrlashdan farqli ravishda yangilikka intilish, o'zgarishlarga ochiqlik va tashabbuskorlikni o'z ichiga oladi.

Innovatsion tafakkur quyidagi asosiy xususiyatlar bilan tavsiflanadi:

1. **Ijodkorlik** – yangi va original g'oyalar ilgari surish.
2. **Moslashuvchanlik** – turli vaziyatlarga tez moslasha olish.
3. **Tanqidiy fikrlash** – ma'lumotlarni tahlil qilish va asosli xulosa chiqarish.
4. **Muammoli vaziyatlarni hal qilish qobiliyati** – murakkab masalalarga samarali yechim topish.
5. **Tashabbuskorlik** – yangilik yaratishga intilish va faol harakat qilish.

Ta'lim jarayonida innovatsion tafakkurni rivojlantirish uchun interaktiv metodlar, loyiha asosida o'qitish, muammoli vaziyatlar yaratish, raqamli texnologiyalardan foydalanish va ijodiy topshiriqlar berish muhim ahamiyatga ega. Ayniqsa, san'at, dizayn va texnologiya fanlari bu jarayonni yanada samarali tashkil etishga xizmat qiladi.

Bugungi globallashtirish davrida innovatsion tafakkur zamonaviy mutaxassisning eng muhim kompetensiyalaridan biri hisoblanadi. Chunki innovatsion fikrlaydigan shaxs jamiyat rivojiga hissa qo'shadi, yangi mahsulot va xizmatlar yaratadi hamda raqobatbardosh bo'lib yetishadi.

Interaktiv metodlar — bu o'qituvchi va talaba o'rtasidagi faol hamkorlikka asoslangan, o'quv jarayonida talabaning faol ishtirokini ta'minlovchi o'qitish usullaridir. Ushbu metodlar talabalarning mustaqil fikrlashi, muammoli vaziyatlarni hal qilish va jamoaviy ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Eng samarali interaktiv metodlar quyidagilardir:



- “Aqliy hujum” (brainstorming)
- Munozara va debat
- Keys-stadi (vaziyatli tahlil)
- Rol o‘ynash (role play)
- Loyiha asosida o‘qitish

Virtual ta’lim muhitida interaktiv metodlar yanada samarali qo‘llaniladi, chunki raqamli platformalar orqali onlayn muhokamalar, guruhli loyihalar, simulyatsiyalar va taqdimotlar tashkil etish mumkin.

Ijodiy fikrlash va interaktiv metodlar o‘zaro chambarchas bog‘liq bo‘lib, ular talabalarda innovatsion tafakkurni shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Zamonaviy ta’lim tizimida ushbu yondashuvlardan foydalanish raqobatbardosh, tashabbuskor va kreativ mutaxassislarni tayyorlashga xizmat qiladi.

Talabalarda innovatsion tafakkur — bu ularning yangi g‘oyalar yaratish, muammolarga yangicha yondashish, zamonaviy texnologiyalarni samarali qo‘llash va ijodiy yechimlar ishlab chiqish qobiliyatini shakllantirish jarayonidir. Bugungi globallashtirish va raqamlashtirish davrida innovatsion fikrlaydigan mutaxassislarni tayyorlash ta’lim tizimining ustuvor vazifalaridan biri hisoblanadi.

Innovatsion tafakkur talabalarda quyidagi kompetensiyalarni rivojlantiradi:

- mustaqil va tanqidiy fikrlash;
- muammoli vaziyatlarni tahlil qilish va hal etish;
- ijodkorlik va kreativ yondashuv;
- jamoada ishlash va samarali muloqot qilish;
- raqamli texnologiyalardan foydalanish ko‘nikmasi.

Ta’lim jarayonida innovatsion tafakkurni rivojlantirish uchun interaktiv metodlar, loyiha asosida o‘qitish, startap loyihalar, ilmiy-tadqiqot ishlari va amaliy mashg‘ulotlardan foydalanish muhim ahamiyatga ega. Ayniqsa, virtual ta’lim muhiti talabalar uchun keng imkoniyatlar yaratadi: onlayn platformalar,



simulyatsiyalar, dizayn va modellashtirish dasturlari orqali ular o'z g'oyalarini amaliyotda sinab ko'rishlari mumkin.

Innovatsion tafakkur shakllangan talaba kelajakda raqobatbardosh, tashabbuskor va zamonaviy mutaxassis sifatida jamiyat taraqqiyotiga hissa qo'sha oladi. Shu bois oliy ta'lim muassasalarida ijodiy muhit yaratish, erkin fikrlashni qo'llab-quvvatlash va zamonaviy pedagogik texnologiyalarni joriy etish muhimdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. D.O Kamolova, B.B Hamidov "TEXNOLOGIK TALIM FANINI OQITISHDA PEDAGOGIK DASTURIY VOSITALARNING AHAMIYATI" Вестник магистратуры. 2022-yil. 4-1 (127). 62-67 b
2. D.O. Kamolova "POSSIBILITIES OF USING NANOCAD SOFTWARE IN TECHNOLOGICAL EDUCATION" International journal of artificial intelligence jurnal. 5-tom. 1435-1437 b
3. Ahmadovna, S. D., Tohirovich, R. E., Dilmurodovna, R. D., & Odilovna, K. D. Methodology of using AutoCAD software in developing technical creativity of students. Galaxy International Interdisciplinary Research Journal, 10(4), 661-671.
4. Kamolova, D. (2025). POSSIBILITIES OF USING NANOCAD SOFTWARE IN TECHNOLOGICAL EDUCATION. International Journal of Artificial Intelligence, 1(2), 1435-1437.
5. Odilovna, K. D. (2025). TEXNOLOGIK TA'LIM YO'NALISHI TALABALARINI GRAFIK KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISH METODIKASI. Global Science Review, 3(1), 19-28.
6. Hamidov, B.B., & Kamolova, D.O. (2022). TEXNOLOGIK TALIM FANI NI OQITISHDA PEDAGOGIK DASTURIY VOSITALARNING AHAMIYATI. Вестник магистратуры, (4-1 (127)), 62-67.